

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Dominica Qvarta Adventvs.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56314)

spiremus: cuius nos participes efficiat, qui eandem dare potest, Pater & Filius & Spiritus Sanctus. Amen.

DOMINICA QUARTA
ADVENTVS.

Partes,

1. Quod predicanda pœnitentia.
2. De regnorum diuisione.
3. De mundi inconstantia.
4. Diuisionem regni esse præfagium excidij.
5. De Ioannis solitudine.
6. De eius ad homines egressu.
7. De voce eius ad parandam viam Deo.

Anno quintodecimo Imperij Tiberij Caesaris.
Luc. 3.

FIGVRA.

Num. 10.

IVSIT olim Dominus tubas duas argenteas cõfari quarum vna quidem populus ad epulum, altera vero ad prælium inuitaretur. Denotare voluit, se in lege Euangelica, post cæremonias Mosaicæ sepultas, duas alias tubas præparaturum, Iesum Christum scilicet, qui vniuersum orbem ad præliadum accenderet, quippe qui postea in mundum se, non vt pacem, sed arma & gladiũ afferret, venisse testatus sit: aliam vero quæ omnes ad cœleste æternæ beatitudinis epulum inuitaret, Ioannem videlicet Baptistã, tubam illam regiam, quæ hodie in deserto clangit, omnesq; ad vias Messie præparandas & digna pœnitentiæ opera facienda adhortatur. hanc in hodierno Euangelio strepentem audire videor, & aurbus meis insonantem: cuius clangorem vt & vos intelligatis, Spiritus sancti opem, gloriosissimæ Virginis Mariæ, pauperum patronæ suffragio concitatum imploremus: ideoq; omnes in genua prouoluti *Aue Maria* recitemus.

zech. 2.

Summus ille Deus cum vnum è Prophetis suis, vt præconem, ad Israelitas mitteret, qui vias suas & præcepta denuntiaret: manum illi monstravit quæ librum teneret, interius & etiam exterius exaratum, lamentationibus, & carminibus, ac tribulationibus ple-

Tom. 2. Pars Hyemalis.

num. Attentis ænigma hoc consideranti in mentem venit, volumen hoc sacre Scripturæ imaginem & symbolum esse, quæ & liber est lamenta & pœnas, id est, maledictiones & benedictiones, minas & munera, flagella & carminibus præmia contineat: & hanc omnem præconem Euangelicum euoluere, auditoribusq; explanare debere, Mysterium porro denotat, ei qui à Deo se missum existimat, in primis curæ esse debere, lamentationes, lacrymas, & pœnitentiam prædicare.

Id iam olim prædixerat Psalmista cum diceret, *Euntes ibant & flebant, mittentes semina sua.* Id est, prædicatores Ecclesiæ sementem suam, Euangelium, inquam, Dei, non nisi flendo tradebant: hoc est, nihil nisi pœnitentiam & lacrymas docebant. Cui adiungatur egregia illa Hieronymi in hunc locum scribentis sententia: *Ille doctor Ecclesiasticus est, qui lacrymas non risum mouet. & illa ad Neporianum, Docente te in Ecclesia non clamor populi sed gemitus suscitentur. Lacryma auditorum, laudes tua sint.*

Egregium huius rei in Apocal. emblemata legitur. Vidit Ioannes septem olim Angelos, niueis vestibus, & lineis stolis subtilissimis indutos, atroque cinctos, qui phialas aureas ira Dei plenas manibus gestabant, quas in terram effunderet. Rupertus, Beda, Haymo aliiq; doctrina & sanctitate illustres, multam hanc visionem exponentes, per Angelos hos, prædicatores & doctores Ecclesiasticos intelligunt, quos Angelorum nuntiorumque cœlestium instar, iræ diuinæ phialas in manus sumere oportet, minasq; intentando, & suppliciiis peccantibus destinatis terrendo, delinquentes in viam iustitiæ reducere, & ad lacrymas salutare pœnitentiamq; à semine vitiorum traducere. Phialas autem aureas hic adhibeant necesse est, quia nõ nisi caritate, amore, & honoris diuini zelo accensos ad docendum par est accedere.

Mare quoddam æneum in sacra Scriptura detego, quod duodecim bobus innirebatur. Maris huius abyssum fundumq; rimatus & perferutatur: reperio per boues hos, Patres bobus omnes & Interpretes, Concionatores Ecclesiæ intellexisse, qui suis vniuersam Ecclesiæ sustinenti-

H dicitur

Psal. 115.
Lacrymas
doctores
Ecclesiasticus
prædicat.

Apoc. 15.

Concionatores
Angelis comparantur.

Exod. 30.
3. Reg. 7.
Cõparati
re æneum
iubus.

1. Cor. 9.
Lib 2. cur.
pass. c. 3.

dicij inquam extremi, suppliciorum, minarum, pœnitentiæque Oceanum, humeris debent sustinere. Conceptum hunc hoc modo intellexit Apostolus ad Corinthios scribens, *Non alligabis os bovi trituranti*, id est, prædicatori: quod & calculo suo confirmat Gregorius Pontifex.

Hinc quoque est quod Ecclesiæ & Doctores in sacris literis, tubis clagentibus comparantur, ut Isaiæ c. 58 *Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam & annuntia populo meo scelera eorum.* Et *domini lacrima peccata eorum.* Ut autem tuba belli signum est, magnumque audientibus terrorem & horrorem incurrit, milites quoque ad præliandum accendit; ita concionatorem, velut buccinam agminum Dei, nihil quam terrorem, iudicia divina, pœnas tartareas, mortis horrorem, dæmonum furorem & tyrannidem docere oportet, omnes denique mortales ad bellum dæmonibus inferendum animare.

Rom. 7. in
Iosue.

Iussit olim Dominus, teste Origene, duas tubas argenteas fieri, sed malleo adaptatas & cœcinnatas, ductiles scilicet non fusiles, eo quod concionatores è sacris Scripturis diversos sensus & argumenta depromere debeant, quibus bellum peccatoribus denuntiant: ita scilicet id exponit in Moralibus Gregorius. Sed tubæ hæc argenteæ sint oportet, malleo concinnatæ, & in incude contusæ, quod nihil in Ecclesia producere & denuntiare eos oportet, quod non pœnitentiam & veritatem spiret. Horum de numero Ecclesiasticarum erat Dauid vates cum diceret, *Ecce labia mea non prohibebo, Domine tu scisti*: perinde ac si diceret, nosti Domine, numquam veritatem me reticuisse, imo vero nullæ me minæ, nullusque pœnarum metus à pœnitentiâ peccatoribus denuntianda deterrebunt.

Psal 39.

Inter hos quoque censeri debet Ioannes Chrysofomus, qui, eo ipso quo in cathedrâ Constantinopolitanam sublimatus est die, coram Imp. Arcadio atque vniuersa nobilitate, magnaque Episcoporum multitudine ita concionem exorsus est: *Nos qui ineffabilibus*

Prima cō-
cio S Ioan.
Chrysof.
cum ad E-
pisc pro-
morus es-
set.

deirationibus ideo ad vos venimus, ut voluntate eius iustificaremur, hoc primum verbum à Christo & diuino eius præcursore accipietes vobis annuntiamus, Pœnitentiam agite, appropin-

quat enim regnum caelorum. Hac autem vobis assidue in memoriâ reuocare non grauabor, nulla difficultate impediar, quis eandem vobis perpetuo inculcem. Hi scilicet erant Ecclesiasticæ, quales scriptura sacra exigit, non vero palpones & adulatores.

Prohibuit olim Deus, ne quis mel aut fermentum in sacrificium offerret, sed saltem quantum vellent. Verba legis hæc sunt, *Nec quicquam fermenti ac mellis adolebitur in sacrificio Domini.* Quoddam sacrificii genus est prædicatio, sed nihil in eam fermenti passionum aut prauorum affectuum, nihil mellis adulationis aut assentationis inferendum sed tantum minarum, pœnitentiæ terroisque quantum quisque voluerit. Hæc fortasse est ratio, cur tam exiguus aut vix vllus conciones nostras sequatur fructus, eo quod ad pœnitentiam auditores nō adhortemur: peccatores nō corripimus, ut veteres illi à Deo missi Propheta, Isaias, Ieremias, Ezechiel, Osee, Amos, Ioel, Ionas, atque alii innumeri fecere, quorum singulæ periodi pœnitentiam suadent & peccatoribus minas intentant.

Quinto regni Roboam anno, Selaç Aegypti rex in Iudæam ascendans, Ierusalem ingressus, templum augustissimū despoliauit, omniaque vasa domus Domini, thesaurum & suppellectilem sacram, diuitias etiam regis, & scuta aurea, quæ Salomon rex parauerat, diripuit. Horum deinde loco Roboam rex ærea constituit, tradiditque eadem in manus scutariorum. Allegoriam hæc proposito adaptando, dico primitiæ & nascentis Ecclesiæ prædicatores scutorum aureorum instar extitisse, inimicis se obicere & opponere nō verentes, zelo & caritate accensos: at modo lucidū illud & rutilans aurū in æs commutatū, esse cœcionatores scilicet iam æneos factos, Auditorum gratiam captantes, eorumque auribus infernientes ac nudum iis sonum, amisso valore tinnientibus superesse, cū vitia coarguere nō audeant, veritatem dicere subterfugiant, imo, quod deterius & deplorandū maxime cum ipsam pœnitentiâ vitæque emendationem suadere præ pudore detrectent. Ipsa vero Cantorum spōsa vocē concionatoris querulæ & gembundæ turturis voci visa est cōparasse, *Vox turturū audita est in terra no-*

3. Reg. 14.
Concionatores comparati clypeis & scutis regis Roboam.

Cant. 2.
stra.

Matth. 3. *Ira.* Theodoretus verba hæc exponens sensum nostrum quam proxime secutus ait: *Turturam nominat adventus sui Prophetam & præcursorem, cuius vox est penitentia prædicatio, &c.* Bene quidem Theodorete; nam videre, ut hodie in deserto instar turturis gemat, ac non nisi penitentia suos edoceat, *Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.* & tempore quidem peropportuno: cum ut delicta per uniuersam terræ superficiem peccata dominarentur, impiique per omnia inualescerent, Tiberius Romanum imperium regeret, Iudæam Pilatus, Synagogam Annas & Caiphas moderarentur. Ita quippe in

Luc. 3. Euangelio legimus, *Anno quindodecimo imperij Tiberij Caesaris procurante Pontio Pilato Iudaam.* Hæc expositurus, Primo Principes & rectores hos, ac tempore quo Ioannes docere cepit exponam, deinde concionem admonitionemque ipsius latius deducam.

II. Principio refert Euangelista, Ioanne redemptionem humani generis annuntiante, Messiaque aduentum prædicante, Iudææ regnum in quatuor præfecturas seu tetrarchias fuisse distinctum, quib. pagani & idololatæ præerant, à Romanis Imperatoribus stabiliti. Horum autem Principum præfectorumque mentionem Spiritus S. facere voluit, ut hinc manifestum fieret, prophetarum oracula, quæ hæc omnia, cum Dei filius cælo descendens humanam carnem indueret, euentura prædixerant, esse adimpleta. ac præsertim illud Iacobi morituri: *Non auferetur sceptrum de Iuda, & dux de femore eius, donec veniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium.* Hebraice autem loco verborum, *qui mittendus est*, legitur *Schilo*: quod nusquam alibi in uniuerso Scripturæ campo inuenitur, ac diuersimode exponi potest: nam interpretæ Chaldæus pro *Messias* accipit. Genuinè autem denotat eum, qui omnibus in rebus diues & felix est, cuique omnia ad votum fluunt: omnia igitur quæ verbo huic quadrant, nulli nisi Christo Iesu, qui verus Messias est, & à Patre æterno vnctus, conuenire queunt. Ita namque in Psalmis prædictum erat: *Propterea vnxit te Deus, Deus tuus, oleo latitiae pra consortibus tuis.*

Gen. 49. Cæterum hoc Iacobi vaticinium diffi-

Psal. 44.

cultate non caret: promittit siquidem Messia aduentum, quamprimum ut sceptrum & imperium à Iudæis defecissent, *Donec auferatur sceptrum de Iuda.* At Christo nato Herodes Idumæus, qui primus externorum regnum adit, è regum tamen Iuda sanguine non oriundus, XXXII. Iudææ iam annis principatum obtinuerat: is inquam Herodes, qui ad Magorum aduentum turbatus est, & omnis Ierosolyma cum illo. Cur igitur in tricesimum secundum eius regni aenum aduentum suum distulit Christus?

Difficultatē hanc dissoluit Hieronymus, obiectionique respondens ait, vltimū de stirpe & tribu Iuda regem fuisse Hyrcanum, cuius filiam Mariam nomine duxerat Herodes. Hyrcano autem à Parthis quibuscum bellū gerebat, in captiuitatē ducto Herodem generum quamprimum Romam regni aduendi causa se contulisse, & ab Augusto & senatu, regni Iudaici administrationem adeptū esse: quā tringinta & vno annis obtinuit, quāuis propter læuitiam crudelitatemque apud suos exosus: quippe qui eius imperium graue ducerent, ægre ferentes alienigenam, nec de domo Israhel ad regnum euectum. Sed primum & trigesimum demū post annum ut regem eum agnouerunt, receperunt ac debitum fidelitatis, obedientiaque sacramentū ei præstiterunt. ac tū Christus cælo descendit, & humana carne induta in hunc mundum natus est, tunc namque primum sceptrum de domo Iuda penitus defecit: eo quod Herodes pacifice nec dum regnum obtinuerat, & ideo non dum corona Iudaica concidisset. Sed Herode mortuo, regnum mox in tetrarchiam aut quatuor domitia distinctum fuit, atque huc tendunt verba Euangelij, *Anno quindodecimo imperij Tiberij Caesaris, &c.*

At quoniam Euangelista regnorum hodie & præsertim Imperij Romanorum meminit, Historicum hic agere volui, Imperiorumque quæ in mundo vnquā exstiterunt catalogum texere. Sciendum est igitur quatuor monarchias in mundo extitisse, & quatuor eius angulos occupasse, easque in sacris voluminibus extare descriptas. Prima fuit Chaldæorum & Babyloniorum, cuius Genesis meminit. huius auctor & fundator crudelis

Dan. 5.

ille Nemrod exstitit, pater Assur, qui vastam illam Ninivem construxit. Secunda Persarum & Medorum, quam Daniel propheta descripsit: quæ sub Cyro & Dario, post mortem Baltazaris regis Babyloniorum, cuius regnum & potentia in Persas & Medos trās-lata fuit cœpit. Tertia Græcorum, cuius princeps & caput Alexander Magnus, Philippi Macedonis filius post Darij ad Arbelas cladem, exstitit: hęc auctor libri Machabæorum obiter descripsit. Quarta & postrema, Romanorum, quam Romulus, Numa, Regulus, aliique fundarunt, & Imperatores post subsecuti mirum in modum auxere: de qua Euangelium hodiernum loquitur, Anno decimo quinto, &c. Porro quatuor harum Monarchiarum variæ in sacra Scriptura reperiuntur figuræ.

Luc. 3.

Zach. 6.

Vidit olim Zacharias in obscura noctis caligine quadrigas quatuor egredientes è medio duorum montium æreorum, sed quadrigas inter se distinctas primarum equi erant rufi, secundarum ferruginei & nigri: tertiarum albicantes, quattarum diversicolores; Dixere nonnulli per hoc equorum discrimen quatuor Euangelistarum triumphū denotari: Rupertus autem per ipsum quatuor sanctorum in Ecclesia honoratorum ordines demonstrari, putat, per equos nempe rubros, Apostolos & Martyres: nam rubedo sanguinis effusionem denotat: per nigros, Confessores: qui se vitæ austeritate & pœnitentia emacerarunt: per candorem illum, Virgines: per colores illos mistos, Doctores & pastores, idque propter virtutum doctrinæque varietatem. Sed Lyranus litteræ quam proxime insistentis, veritatisque scopum feriens, quatuor Monarchias mundi ad oculum hic ostendi censet: quarum prima sit Chaldæorum, per equos rubros designata, eo quod sævit, & hominum sanguinē profundendo crudeliter grassata est. alter Persarum & Medorum, & quidem furua & nigricans, quod in terra ignorantie caligine & tenebris obscurissimis viuerent. tertia Græcorum, candida & niuea, quod sub Alexandro primo monarcha elucere cœperit clementia: postrema Romanorum, cuius figuræ colorum illa varietas: Romani enim alia-

rum gentium mores didicerant, ac proinde inter Imp̄p. eorum interdum sæuities, interdum clementia vivebat vigebarque. Ecce & aliam figuram.

Quam Danielis prophetia nobis suggestit. Vidisse se propheta scribit quatuor monstra & bestias terribissimas, quæ mari egressæ inter se digladiabantur. prima similis erat leæna, & alas habebat aquilinas: altera vrsum referebat, tres dentium ordines exferentem: tertia patdo par erat, volanti tamen, & quatuor capita gestanti: postrema, bestia vere admirabilis & incognita, ferreos dentes habens, & magnos quidem. Liranus mysterium hoc enucleans per quatuor has belluas, de principatu ac dominio maris inter se concertantes, denotari vult quatuor Monarchias, quæ Christi aduentum præcesserunt. Tertiam hanc habetore.

Statua illa, quam idem Daniel vidit è varia constat materia, Monarchiarum notarum typus etiam statui potest. Aureum quippe caput, Babyloniorum denotat Imperium: pectus & brachia argentea, Persarum ac Medorum: venter æneus, Græcorum: femur ferreum & pedes lutei, Romanorum: idque propter varios motus, inquit Rupertus, & continuas seditiones commotionesque; quas eadem resp̄ passa est, modo enim bellum Civile inter Casarem & Pompeium, modo occulta coniurationes Marii ac Sullæ; deinde triumphales Octavii, Lepidi & Antonii contentiones, & aliæ innumera eam lancinarunt ac pessum dederunt. His itaque temporibus statuæ pedes dominarentur, Ioan. Baptista prædicare cœpit pœnitentiam, Anno 15. &c.

Hic obsecro notate, mundani, idoli vestri mundi inquam, incōstantiam, nā vt alia gentium regna prætereamus, considerate regnum Iudæorum, quod in Saul Beniamin ita sumpsit exordium, & tot præclaros totque generosos reges habuit, considerate inquam, vt ipsum iam cōciderit, in quatuor membra diuisum alienigenisque & idololatriæ in prædam datum sit: Herodes hic, illic dominatur Lyfanius, Iudææ præsit Pontius Pilatus, à Romanis Præses constitutus. Quam bene & apposite igitur scripsit Apostolus, Præterit figura huius mundi. Omnia namque regna, imperia,

Dan. 7.

Dan. 2.

Lib. 6. de victoria, cap. 10.

Luc. 3.

III.

Mundi in

constantia.

1. Cor. 7.

peria, scepra, coronæ, honoresque aliud profecto non sunt, quam spectacula quædam & personæ scenicæ in mundi huius theatro exhibitæ, figuræ mathematicæ, imaginariæ, vmbaticæ & futiles, quæ in momento transeunt, & in eodem non permanent statu. Psaltes quoq; in hanc rem ait, *Vniuersa vanitas, omnis homo viuens, verumtamen in imagine pertransit homo.* Duo imaginum genera sunt, aliæ perpetuæ, quales eæ quæ in tabula depictæ sunt, aliæ autem apparentes, quales eæ quas speculum repræsentat: per imagines autem apparentes breuiq; transeunt denotari vult honores, dignitates, mundi; huius regna quæ in specie quidem aliquid videntur esse, re autem vera nihil, adeo vt magnates, reges, omnes quoque homines in momento pertransiant. in mundo quippe nihil solidum, constans, aut firmum haberi potest.

Psal. 38.

Pierius in Hierogl. fol. 21.

lib. 3. de Oratore.

Qui creaturis con- fidit, Deo diffidit.

Psal. 17.

Spei simulacrum.

Ægyptii porro eum qui rebus vitæ huius confideret, spemque in re fragili collocaret, anguillam manû tenere fingebant. Denotabant scilicet, inferiora hæc & mundana, instar anguillarum manibus elabi. nam vt anguillam nemo stringere & recte comprehendere potest, ita nemo res has mundanas fragiles & fugaces: omnia nempe inconstantiaæ arenæ inædificata sunt. Quæ inconstantiam rerumq; vicissitudinem cognitam & perspectam habens Cicero exclamat, *O fallacem hominum spem, fragilemque fortunam, & inanes nostras contentiones, quæ in medio spacio saepe franguntur, & ante in ipso portu obruuntur, quam portum conspiciere potuerint.*

Post Oratorem hunc prodeat in scenam magnus ille Doctor Augustinus, qui desperationis quoddam genus esse ait, spem ponere in creaturis, & Deo eum diffidere qui in hominem confidit. Hinc sapienter meo quidem iudicio Dauid propheta suavit hominibus mundi vanitatibus immeris, *Nolite confidere in principibus, in filiis hominum, in quibus non est salus.* alibi quoq; satius esse ait, *sperrare in Domino, quam sperare in principibus.*

Et quoniam spei mentio incidit historiae monumentis proditum est, Romanos ei vt Diuæ cuidam diuinos honores tribuisse, templum & statuam posuisse, atq; hunc in mo-

dum illam expressisse: Virginem pingebant viridi indutam toga, vna manu flagellum, altera corniculam gestantem: itaq; illius mutationem, inconstantiam, varietatemq; demonstrabant: modo namq; cantu, quem cornix signabat, suo nobis blanditur: modo flagris nos cædit, diuisumq; corripit. Stolidus igitur ac demens, qui in rebus his inferioribus spem figit: constantiamq; in iisdem sperat.

Moses ductor & doctor Hebræorum, vt hanc rerum inconstantiam varietatemq; significaret, populumq; ad pœnitentiam, idolatria cõmissa, traduceret, vitulum aureum, quem conflauerant, cõminuit, in cineres redegit, quos aqua mistos populo bibendos dedit, quo facto stoliditatem ac vesaniam illorum coarguere voluit, qui rei tam vili, quæuis ex auro cõstatæ diuinos honores tribuerent: simul etiam mundi vanitatem edocere, dum eum, quem paulo ante vt Deum adorauerant, in cineres iam redactum imo ab hominibus deuoratum & cõsumptum cernerent.

Exod. 32.

Eandem etiam institit viam Deus, vt Nabuchodonosoris insolentiam cõpesceret, eiusq; fastuosos conceptus retunderet. Vidit namq; statuam admirabilem, à variis metallis constatam ad scelerati laterculi cõtactum deiici & in puluerem resolui. An non hic demonstrauit, honores omnes, dignitatesque, quas homines tantopere ambiunt, ipsa quæ etiam Imperia & Monarchias, quas colossus hic denotabat, non nisi puluerem, cinerem, ac fumum esse? Hanc ob causam Euangelista nobis regnum Iudaicum collapsum repræsentat, ac sceptrum Iudæ, externis regnum inuadentibus, diuidentibus, ac dissipantibus collisum & fractum: *Anno quinto decimo, &c.*

D. m. 2.

O tempora deploranda! regna misera & infelicia, dum à tyrannis & sacerdotibus simonia intrusis diriguntur & administrantur! sexcenta nobis hic impiorum principatus mytheria depromit. Euidens namque in primis diuinæ indignationis argumentum est, quædo impii multis annis ad rerum publicarum sedent gubernacula, & felicitate temporali gaudent, quali Tiberius, qui in summa nequitia crudelitateque quindecim iam annos regnauerat. Secundo flagellum

Luc. 3.

Euangelium hoc plura continet mytheria.

1.

2.

Dei est & iræ cœlestis indicium, dum morati & pii viri à reipubl. clauo repelluntur, impij; & scelesti eidem admouentur, omnemq; potestatem, reiectis bene merentibus occupant. Hinc Plato tum demum beatas fore resp. dicebat cum à sapientibus & philosophis eadem regerentur & ipse, vice versa, tum demum infelices eas, regnaq; euerrenda existimo, cum ab impiis, scelestis, vitæq; cõtaminatissimæ viris administrantur.

Regnorũ calamitas si impios reges nasciscantur. *Aud. 9.*

Arbores cum olim in comitiis generalibus regem sibi quærerent, à quo defenderetur, & thammum delegissent exitiũ sibi causa fuere, suoq; se gladio iugularunt. Nam cum omnes vmbra illius sectarentur, ac sub eadem velut sub tutela delitescerent, igne spino egrediẽte, rex & omnes quorquor ei adhererant deflagrarunt: Hæc quidem quãuis parabola sit, aut potius apologus, significare tamen voluit, impiis, quorum figura thãnus in præfectos rerum publicarum & reges selectis, subditos magno discrimini exponi, regnaque breui pessum itura, atque ita Sichi-mitis, eo quod crudelẽ Abimelech in regem elegissent, euenisse certum est.

Dei punitio est, externos ad regnum conuolare.

Tertio externorum & alienigenarũ hæc principum successio denotat, principũ & regum peccata in causa vt plurimum esse, cur nobiles prosapia deficiant & pessum eant, regnorũ priuilegia itaq; conculetur & euerantur, alienigenæq; in regnũ & solium, reiectis legitimis, admittantur è quo singularem Dei indignationem, colligere licet: Quam perspectam habens Dauid, & calamitatem ex ipsa promanantem aduertens, cum lacrymis dicebat, *Relinquent alieni diuitias suas*, id est: Diuites & reges excæcati, & à prauis affectibus, velut tyrãno quodam, oppressi, magno sudore laboreq; opes cõgerũt, ac non nisi summa cum difficultate, fortunæ stabilem statum effingere satagũt, sed iustus scelerum vindex Deus tandem in peccatorum pœnam, legitimo hærede qui in regnũ & opes succedat, excluso, in alienos & extraneos coaceruatas opes egeret & transferet.

Psal. 48.

Gen. 15.

Atque hoc est quod tantopere Abraham Patriarcha, à Deo in peregrinum se solum coactus conferre, metuebat dicebatque gemens; *Domine Deus ego vadã absq; liberis & si-*

lius procuratoris domus mea iste Damascus Bilezer. Mihi autem non dedisti semen, & ecce vernaculus meus hæres meus erit? Patriarchæ huius gemitus lamentaq; satis innuunt, quã graue ac molestum parentibus sit, nullas, postquam diu sudauere, post se proles relinquere, quibus partas opes relinquunt, sed alios & extraneos in hæreditatem admittere.

Ezechias rex, audito sibi propediẽm moriendum, atque ea de causa res familiæ & regni negotia in tuto collocanda, adeo percussus est, & tantopere consternatus, vt ad templi parietem conuersus amare fleuerit. Quicumque locum hunc interpretati sunt, aiunt, non aliam lacrymarum regiarum causam fuisse, quam quod illiberis moreretur, regnumq; amplissimum ad extraneos deuoluendum & quod suis destinauerat, in aliorum manus deuenturum esset. Ecquãnam igitur calamitas, imo quam grauis Dei indignatio censenda est, regnum hoc pulcherrimum, manibus Iudæorum iam eripi, & alienigenis in prædam dari?

4. Reg. 2.

4. Reg. 20.

Considerare hic vos velim, Principes, vt omnes qui malis artibus regnum inuadunt, & per fas & nefas solium conscendunt, instabiles in dignitate sint breuiq; dominio excidunt, aut propediẽm moriendo, aut regnum amittendo, & ad statum pristinũ redeundo. Merodes Afcalonita per tyrannidem ad regnum Iudæorum deuenerat, violenterq; solium conscenderat: & ecce, antequam diem extremum clauderet monarchiam suam in tetrarchiam subdivisãtã vidit, ipsam quin etiam Iudæam à Præfide Romano, externo & gentili, teneri. Abimelech Gedeonis filius ad regnum aspirans, septuaginta fratres, quo pacifice regnaret, interemit: sed cheu, fallaci ridens fortuna vultu eum delusit, adeo vt breui, etiam manu mulieris fuerit interfectus. Idipsum & Ieroboamo euenisse constat, hic enim regnandi desiderio flagrans, & aduersus Roboamum dominum suum conspirans, vitulos etiam aureos populo adorandos proposuit, quo regnum firmaret, omniumq; animos sibi deuinciret: sed breui felicitate delusus fuit: nam nihil minus cogitans, impietatis reus, & regno & vita spoliatur. Achab quoque regis eadem

Quicumq; iniquis artibus, ad regnum deueniunt breui eodem excidunt.

Iud. 9.

3. Reg. 16. & 20.

dem fuit fors. Hæc igitur animo vestro in-
sculpta circumferete ô Principes.

IV.

Regni Iu-
daici diui-
sio eius ex-
cidium de-
notat.

Luc. 11.

Vos vero qui ad reipubl. clauum sedetis,
resque publicas administratis, hic obiter cõ-
siderate, quã bene è diuisione hæc regni He-
braici, eius excidium colligi queat; & quam
verum sit axioma illud Euangelicum: *Omne
regnum in se diuisum desolabitur.* Si enim lin-
guarum cõfusio turrim Babel, de qua in Ge-
nesi, destruxit, & ad nihilum redegit, ipsa
voluntatum d. s. s. & varietas, affectuum
que discrepantia, an non multo magis regnis
interitum & exitium perpetuum afferant:
Videte hoc in Euangelio nostro ad oculum:
Anno quinto decimo Imperij, &c.

Luc. 3.

Sup. Euang.

Notat autem Gregor. Papa, non sine sin-
gulari S. Spiritus instinctu, duorum hic po-
pulorum, Iudæorum & Gentilium, mentio-
nem fieri, præsertim eum de aduentu Messie
in mundum omnes iam passim Ierosolymis
agerent; vt appareret, hunc vtriusque popu-
li redemptorem aduenisse, & è duobus vnã
colligere Ecclesiam voluisse. Cuius rei plu-
res figuræ fuerant & præambula: vt in
primis duo illa animalia, in quorum medio na-
sci voluit; duo illi asini, quib. in die ouatio-
nis infedit; duo latrones, in quorum medio
mortuus; aliaque plura, quæ ante & post ac-
ciderunt: è quibus omnibus colligi poterat,
Messiam vtrumque populum saluatum ve-
nisse, & è duplici materia non nisi vnum pa-
rietem facturum.

Iudæorum
scelera in-
ualuerant
Christo in
mundum
veniente.

At nondum hic quiescimus. Euangelista
meminit adhæc sceleratorum Pontificum,
Annæ & Caiphæ, vt, quam corrupti tunc
mores essent, non modo sæcularium, sed et-
iam sacerdotum, euidenter ostenderet. Eã-
dem quoq; opera Dei hic bonitatẽ & agen-
di consuetudinem notari velim, tunc nimi-
rum mundo singulare hoc beneficium con-
ferre cupientis, cum omnium minime pro-
mereretur, vitij scateret, & scelera ad sum-
mum iam deuenissent. Huc respexit Aposto-
lus Galatis scribens; *Quando venit plenitudo
temporis, misit Deus filium suum, factum ex mu-
liere:* Quam hic plenitudinem intelligit; ple-
nitudinem in opia, plenitudinem miseriarum,
plenitudinem scelerum omnium. O bonitas
inaudita & incomprehensibilis! Hoc autem

Gal. 4.

nobis semper insculptum voluit Deus, vt
hæc ratione amor illius in pectore nostro iu-
giter domineretur & ardeat. Vnde per Prophe-
tam significauit: *Ego sum, ego sum ipse qui de-* *Isa. 3.*
leo iniquitates tuas propter me. Reduc me in me-
morsam, & iudicemur simul: narra si quid ha-
bes vt iustificeris; pater tuus primus peccauit, &
interpres tu præuicari sunt in me. Perinde
ac si dixisset, Non tui amore, non maiorum
tuorum meritis inductus, (omnes quippe
peccatis, meque variis sceleribus ad iracun-
diam pronocatis) sed ex mera gratia, hocce
in te beneficium contuli popule meus.

Discite hoc exemplo, Auditores, benefa-
cere his qui vos odere: hoc quippe re factisq;
Dominus edocturus in hunc mundum ve-
nit. Vnde filio æterno apud Prophetam ait
Pater: *Dedi te in fœdus populi, vt suscitares ier-* *Isa. 49.*
ram, & possideres hereditates dissipatas, quia
non modo Patri nos suo reconciliaturus ve-
nit, sed nos nobis adunaturus. Quin etiam,
diu ante quam descenderet, lectionem hæc
edocturus, Hebræis præceperat, ne Idumæos
detestarentur, eo quod fratres eorum essent,
nam quamuis Idumæi è prophana progenie
Esau descenderent, & Hebræos summo opere
detestarentur, nihilominus tamen Israelitis
præcepit, ne eosdem ex osos haberent, sed vt
fratres complecterentur. Vbi docemur, qua
potissimum de causa inimicos nostros dili-
gere debeamus, quia nimirum fratres nostri
sunt, caro nostra & sanguis, & ad eiusdem
Dei similitudinem efformari. quin & ad ean-
dem gloriam aliquando possidendam desti-
nati. Verum ad Principes nostros iam reuer-
tamur.

Dent. 23.

Oracula Danielis prophetæ colossum no-
bis ingentem & vastum describunt, cuius
caput aureum, pectus argenteum, pedes vero
lutei: & ecce tantã hæc molẽ lapis monte
denoluit, & pedibus illius aduolutus deie-
cit, & in frustra comminuit. Designare hoc
volebat, postquã genus humanum, à capite
illo aureo, id est, ab ætate aurea Patriarcha-
rum, & à pectore argenteo, id est, à sancta &
laudabili Prophetarum conuersione dela-
psum, ad luteos pedes temporis illius, quo &
Hebræorũ & Gentium vita, quæ erat corru-
ptissima deuenisset, tunc lapidẽ qui Christus
est, è

Dan. 2.

est, è monte, id est, deipara Virgine, descensurum, pedesque & totum statuam huius corpus, quæ è Gentilibus; & Iudeis composita erat, confracturum, & nouam Ecclesiam exstructurum. Sed audite, proferam & alia.

Concionator Euangelicus de rebus prophanis aliquando concionem instituere potest.

Cum in Euangelio hodierno nomen Romanorum Imperat. Tiberium, titulos Cæsareos, Pontium Pilatum, Herodem, Philippum, Lysaniam, Annam & Caipham, illos ethnicos & infideles, hos sceleratos & Simonica labe infectos audio; quam primum animo occurrit, quandoquidem Euangelium à recensendis ethnicis & scelestis hominibus haud quaquam abhorret, Euangelico concionatori magnopere etiam prodesse, non sacras modo scripturas accurate callere, sed historias etiam profanas monumentaq; gentilium lectitasse: è quibus dum tempus & argumentum postulabit in rem suam arma poterit depromere, aut saltem è sacro armamentarioeducta his ipsis exacere, quibus inimicos, & religionis vitæque melioris aduersarios & oppugnabit, & expugnabit. Quam in rem egregiam figuram proferam.

1. Reg. 13.

Philisthæi cum Israelitis præualerent, quo eos in potestate retinerent, eorumq; rebellantium impetum compescerent, vniuersos Israhelicos fabros, cutores, cõflatores in terram Philistiam abduxerunt, vt è primo Regum manifestum redditur; adeo vt si Hebræi vomere aut sarculo ad colendam terram, vel gladio ad pugnandum indigerent, ad Philisthæos se conferre opus haberent. Hinc discamus Catholici intellectum cum omni sua armatura & suppellectile nonnunquam posse in terram infidelium descendere, vt ipsi arma exacuant, & ex historicis eorum argumenta elicere fas esse. quibus eos deinde oppugnet & destruat. Vtile igitur fuerit plurimam rerum historicarum, veterumq; monumentorum cognitionem habere, quæ tempore & loco vsu veniant.

Mundi fraus.
Mat. 10.

Ea namq; mundi fraus & versutia est, vt qui in eo quiete & secure viuere desiderat serpentis prudentiam, vt Christus olim suaserit, habeat necesse sit, modo virus & malitiæ venenum ablit. Quis enim credidisset, sub Adoniæ verbis, Bethsabeam Salomonis matrem alloquetis, astum latere? Petebat ille in

matrimonium Abisag Sunamitidem Davidis concubinam, quam deperire se aiebat; sed aliud in verbis illis venenum delitescerebat. Nam simul ac Bethsabee illius postulata ad Salomonem filium retulisset, ille qua erat sapientia, tametsi iuuenis, fraudem intelligens matri ait: *Quare postulas Abisag Sunamitidem Adoniæ, postulas ei & regnum;* & c. perinde ac si dixisset: An ignoras mater, Abisag, quam fratris postulas, patris mei David coniugem fuisse, ac reginæ nomen adeptam, multis ab eodem locupletatam fuisse diuitiis? adeo vt si Adoniam hanc ducere contingat, in me, qua est ambitione & regnandi siti, conspiraturus sit, meque regno priuaturus Salomon igitur fraude & astu cognito fratrem interficere iubet, vt res suas in tuto collocaret. Docemini hic prudentiam & cautelam, imo astum & prudentiam versutiam, si occasiones id exigant: & præsertim superiores, patresque familias, ne fortasse filii, aut serui eos circumueniant. Habenda igitur prudentia est, quæ è profanis auctoribus scæperui potest, ideoque interdum in manus sumendi, quoque ex Euangelio hodierno manifeste ostenditur, in quo Gentilium nomina in rem sacram proferuntur. *Anno quinto decimo, &c.* Sed æquo hic mihi diutius hæsisse videor: Ioanis iam prædicatio inchoanda, atque hoc alterum concionis membrum futurum est.

Regno igitur Israhel in tetrarchiam diuiso, & Gentibus quodammodo in prædam dato, inque alienigenas frustillatim dilacerato, factum est verbum Domini super Ioannem in Hebraica deserto. Hebraicam hic notate phrasim, qua innuitur, Deum Ioanni præcepisse, vt verbum suum populo annuntiaret: atque hæc loquendi ratio in sacris literis latis frequens & obuia est; vt & apud Isaiam: *Et factum est verbum Domini ad Isaiam.* Adeo vt Ioannes triginta annorum esset priusquam concionari inciperet: hic discimus, prædicandi munus & officium ætatem maturam, magnamque prudentiam exigere. Deinde prædicator his expectabat, donec à cælo ad docendum vocaretur; & deserto egredi, cauernis prius exire, ad populum docendum noluit, quam Deus vocasset, & iussisset.

Spiritus illi cœlestes quos olim Isaias ante
Dei

Concionator. Dei thronum volantes vidit, quamuis duab. alis volarent, quatuor alias tamen vincas & colligatas habebant. Myſterium denotat, in iis ad quæ ex voto neceſſitateq; obligamur, qualis eſt integra legis obſervatio, & maxime obedientia ſemper nobis volandum eſſe, nunquamq; quietendum; at in iis quæ præter ordinem ſuſcipienda ſunt cœleſtem vocem à qua vocemur, vt Ioannes hic expectãdam. Obedientia ſiquidẽ præſtat ſacrificiis.

2. Reg. 6.

Oza, cum currum, quo arca Domini vehebatur regeret, dum ſacerdotale munus, arcam vacillantem & lapſum minitantem profanis manibus attingere præſumẽdo, temere ſibi arrogat, vindicẽ Dei manum ſentens, extemplo exanimis in terram concidit, & ad aliorum cautelam temeritatis pœnas dedit. Docemur hic, eos qui vltro ſe, à Deo nec miſſi nec vocati, in aliquod munus ingerunt, & intrudunt, & maxime in prædicationis quod ſacerdotum proprium eſt, temeritatis pœnam promereri, & importunæ ingeſtionis reos eſſe. Intellexit hoc Apoſtulus, dum Hebræis ſcribendo ait: *Nemo aſſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquã Aaron.* Innuere voluit magnæ temeritatis iudicium eſſe, prædicationis munus velle aſſumere, & à Deo non eſſe prius ad ipſum deſtinatum. Vnde Ioannes triginta annis in deſerto vocem Domini præſtolatur; & ecce triceſimo anno completo, factum eſt verbum Domini ad eum.

Hebr. 5. Nemo cõcionatoris munus niſi mittatur, aſſumat.

V. Nihil damnofius hominum confortio.

Quanta myſteriorum ſeges in horum verborum agro ſeſe manifeſtat! Primo, Ioannes quantumuis iam ab vtero matris ſanctificatus fuerit, adeo vt mortali ſe peccato coinquinare non poſſet; hominum tamen familiaritatem confortiaq; deuicans, in deſerto & inuia ſolitudine apud feras habitare voluit. Nam homo homini peſtis & interitus, nullumq; quam ab hominibus grauius damnatum patimur. Hinc cum Deus Hebræos in terram Chananzorum induceret, omnes habitatores & incolas interfici, aut ſedibus pelli voluit: innuere volens nihil ſceleſtorum deprauatorumque confortio deterius aut pernicioſius eſſe. Atq; hoc voluit Dauid rex, cum Sauli gemens diceret: *Maled. tẽ ſerui in conſpectu Domini, tui eiecerunt me hodie, vt*
Tom. 1. Pars Hyemalis.

Nam. 33.

1. Reg. 16.

non habitem in hereditate Domini, dicentes, vade, ſerui diis alienis.

Secundo, mundi negotia deſerit, hominumq; commercium fugit, vt eo melius cõtemplationi cœleſti vacet. Hoc namq; horrit, vt rebus minib. piis & contemplatiuis imprimis neceſſarium eſt; vnde per Prophetam ait Deus: *Vacate & videte, quoniam ego ſum Deus: Qui cũq; Deum videre & intueri deſiderat, ab omnib. mundi negotiis liber ſit oportet.* Hinc in Geſi; Deum in rerum omnium creatione ſoli diei Sabbati, quo ab opere ceſſarat, ſinemq; creationi impoſuerat, legimus benedixiſſe. Vnde manifeſte colligitur, illo nos tempore cœleſtem benedictionẽ promereri, quo ab humanis occupationibus vacamus, & ab omni negotio ſæculari feriamur.

Pſal. 54.

Hinc quietem cum ſponſa in Canticis caneret, exultans ſponſus filias Ieroſolymitanas coniuurat, hanc ne interrumpere præſumant, ſed dormiẽti adſtent congratulantes; di qui *Adiuvo vos filia Ieroſalẽ, per capream ceruoſq; cã porum, ne ſuſcitetis, neq; euigilare faciatis dilectam, quoad uſque ipſa velit.* Hic diſcite, Auditores, nunquã excitare, id eſt, impedire animas, ſponſas illas cœleſtes, quiete perfruẽtes, & tranquille in monaſteriis degentes. In illis enim molliter dormitãt, procul ab omni ſtrepitu & à turbis mundanis ſequeſtrata. Felices autem ter & amplius, quib. hac quiete perſui conceſſum; at miſeri & infelices qui eadem carent, mundi negotiis nimium implicati, eorũ quæ Dei ſunt, & ad amorem ſpiritualium rerum ſpectant, obliuiſcuntur. Cuius rei figura hæc eſt.

Gen. 2.

Non ſunt impedien- di qui quiete in monaſteriis viuunt.

Erat apud Hebræos ignis in altari ſemper accenſus; præceperat namque Deus: *Ignis in altari ſemper ardebit.* Hinc porro ignem ſacerdotes tempore captiuitatis Babylonice in cauerna quadam occultarunt, quem cum poſtliminio libertati priſtinæ reſtituti, & in patriam reuerſi quæſiſſent, aquam quãdam craſſam & ſpiſſam, vt in Machabæorum li. 2. Mach. 1. b. reſertur, inuenere, qua ligna & victima deinde cõſperſa, ſole in axe nitente, & radios euibrante, ignem mox concepere. Hebræi igitur quamdiu Hieroſolymis agerent, accẽſum ſemper in altari holocauſtorum ignem habuere; ſed ipſi in Babylonem abductis, idem

Leuit. 6.

2. Mach. 1.

idem in aquam lutofam & spissam conuersus est. significare hic etiam Deus voluisse visus est, eos qui in spiritus quiete & tranquillitate procul à rerum mūdānarum strepitu viuunt, diuini amoris ignem in cordis ara conseruatū fouere, ignem inquam, opera illorum desideriaq; Deo incendente & adolente: qui dum negotiis variis implicati, in mundi Babylonem secedunt, eundem in cœnum & lutū, id est, in tetra & impura desideria conuertunt. Hinc Ioannes à primis annis negotia sæcularia deserit, in desertum secedit, vocem Domini, qua ad prædicandum inuitetur, interea præstolans.

Ioannis
perseuerantia.

Notate hic etiam Ioannis perseuerantiam, & infractam constantiam, idq; in tanta austeritate vitæq; continentia: ac nostram eheu incertiam & imbecillitatem, qui cum vix annum integrum Dei seruitio impendimus, virtutumque exercitio ad tempus incubuimus, defatigati & dormiscētes à sancto proposito resiliimus, & arma deponimus. Dauidem regem sapiens & cordata quædam matrona his elogiis decorauit: *Sic est Dominus meus rex, sicut angelus Domini, qui neq; benedictione, neq; male dictione mutatur.* Quo constantiam illius & immobile robur exagget, angelo eum comparat, qui quod semel animo concepit, nunquam deserit, decreta eius immobilia sunt, & voluntatem nunquā mutat. Fœlix igitur ille & vere beatus, qui quam virtutum viam semel insistere cœpit, non deserit, nullaq; prosperitate aut aduersitate à cœpto reuocatur. Fœlix ille qui semper idem est, ac velut rupes, omnes pelagiminas & rabiem exsibilans, immobilis & infractus persistet.

2 Reg. 14,

Perseuerantibus
vita eterna promissa est.
Luc. 22.

Tam nobilis porro perseuerantia virtus est, vt, postquam Dominus in Evangelio discipulorum constantiam de prædicans dixisset: *Vos estis qui permanistis mecum in tentationibus meis;* mox subiunxerit, *Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi pater regnum.* Eo q̄ tentationes superassent, & in certamine infracti destitissent, cœlestis iis regnum pollicetur, vnde colligere est, eos coronam & diademata promereri, qui in virtutis studio perseuerant. Hinc virum iustum soli nunquam lumen amittenti, stolidum vero lunæ, in

mensuras mutationes distinctæ, comparat Sapiens: *Iustus sicut sol permanet, stultus autem sicut luna mutatur.* Atque vt chameleon loci in quo versatur colorem attrahit; ita inconstantes & mobiles, in horas & quauis opportunitate oblata mutantur.

Viginti quinque iam annis Ioannes eremum, instar anachoretæ, incolerat, inque vasta solitudine habitationem fixerat: è quo de sanctitate illius ominari licet, nam vt nobilissima ac generosissima aues semper in lustris & desertis locis volitant, rupesque inaccessibleis inhabitant, hominum familiaritate exosæ, ne fortasse eorū insidias experiantur: ita sanctissimi quique & diuina contemplatione nobiles, mūdānorum familiaritatem, & commercia deuitant, ne forsitan inescati ad prauorum imitationem transuersum abripiantur, ideoq; in solitudinem & eremum secedunt, atq; hunc in modum seipsum alloquebatur Bernardus dicens: *O anima mea solas es, vt illi soli te solā serues quæ ex omnib. elegisti.*

Iulius Cæsar dicere solebat, nunquam se minus solū esse, quā dum solus esset, qui hoc fieri posset, interrogatus, prudentissime respondit; huiusmodi debere nos seligere socios, qui meliores nos efficere consuetudine sua possent; prauorum vero & sceleratorum consortia fugienda, quorum vita damnum & detrimentum afferre soleat. Si enim viuentiū, inquit, consuetudinem confector, omnes in vitia pronos cōperio. At dū solus sum, mortuorum cōmercio societateq; gaudeo, eorū heroica facinora virtutesq; literis cōsignatas lectito, ac totidem tunc stimulos & calcaria sentire videor quib. ad imitationē inciter, iisq; similis esse quodammodo cōpellar. Huc accedat præclara illa D Antonij sententia, qui initio conuersionis dicere solebat, *Si saluari velis, honores & homines fuge.* Hoc profecto magnus Zachariæ filius fecerat, qui iā inde à quinto ætatis anno mundo valedicēs in desertū secesserat, & trigessimū hodie annū agens, eodē egreditur, vt mundū ad penitentia vocet, Deiq; Euangeliū de prædicet: *Et venit in omnem regionem Iordanis.* Hinc discere possumus, perutile sæpenumero esse, interdum ne dicam necessarium, cōtemplationē relinquere, & misericordiæ operibus vacare: præsertim.

Eccles. 27

Simile

Iulij Cæsaris
apophtheg.

Luc. 3

Contem-
platio

VI

Interdum

deferenda

operaque

sertim.

miseri-
cordia exer-
cenda.

ferim cum ille Anachoretarum Primas Io-
annes, qui tanto tempore contemplationi
studuerat, deserto egrediat, inque mundi
turbas se coniciat. Actio porro & contem-
platio sorores sunt, quarum figura & exem-
plar Martha & Maria fuerunt, ambae Christo
carae. Quod egregio est Cant. carmine conce-
ptu notius reddam. Ita namque sponsam suam
alloquitur sponsus: *Qua habitas in hortis,
amici auscultant te, fac me audire vocem tuam.*
Quasi dicere voluisset; o anima, quae ut pluri-
mum per florigera & aeterna diuinae con-
templationis prata obambulas, egredere pau-
lisper, & veni in nosocomia & xenodochia,
veni in prochoropia, in domos pauperum
ac viduarum: illic audire vocem, operaque
miseri cordiae qui exerces, videre velim: illic
pauperes, amicos scilicet tuos, operire, qui te vide-
re vocemque tuam audire gestiunt.

Ezech. 1.
Contem-
platio a-
ctioni iun-
genda.

Animalia illa prodigiosa, quae Propheta
olim vidit, volabant, & manus etiam hominis
sub pennis habebant. Mystico hoc emble-
mate designare voluit Deus, desiderare se in
nobis & alas contemplationis, & manus qui-
bus operemur, proximoque in necessitate con-
stituto succurramus. Notandum quoque hic,
singula haec animalia manus hominum ha-
buisset. Sunt enim plurima aquilae quidem
alas habentes, sed vnguibus leoninis defor-
mes, & ferinas manus praeferentes, qui quae
uis in meditationibus suis mirifice illumi-
nentur, & interdum in sublime effertur;
operibus tamen barbari quaedam & in-
humanitatem praefertant. Horum de nume-
ro Ioannes non erat, sed ad horum animalium
imitationem, habebat & actionem & con-
templationem. cum enim tanto tempore in
deserto meditationi rerum diuinarum stu-
duisset, hodie vitam actiuam inchoat, mundum
docet, peccatores coarguit; ad poenitentiam
deuios reuocat. An non auditis, ut per arbo-
reta & opacam solitudinem vox illa strepat:
Parate viam Domini, rectas facite semitas eius?

Matt. 1.

Ecquis ille, Deus bone, Doctor? Ecquis
Ecclesiastes in deserto se a pueritia educatus
erat, triginta annis in solitudine, velut in um-
bra, sese exercuerat, ab omni saeculari strepi-
tu & rerum mundanarum impedimentis im-
munis, & ab hominum commercio familia-

ritateque penitus remotus. Diues ille Evan-
gelicus, inferni supplicii excruciatum patrem
Abraham rogauit, ut angelum, vel aliquem
mortuum, ad fratres destinaret, qui eos ad
poenitentiam hortaretur. credebat siquidem
huiusmodi praedcatorem plus apud illos,
quam alium quempiam, eo quod ab altero
venisset orbe, auctoritatis & ponderis habi-
turum, sibique persuadebat, praedcatorem vi-
tam huiusmodi instituire debere, ut non de
hoc mundo, sed de altero, venisse iudicaretur:
qui vero mundum & mundana redole-
ret, huic muneri penitus ineptum esse.

Ezech. 12.

Hinc Ezech. Deus ad annuntiandum ver-
bum suum emittens, hoc ei modo locutus est:
*In conspectu eorum portaberis, in caligine esse-
reris, faciem tuam velabis, & non videbis terram.*
Innuere voluit, concionatoris esse, raro pro-
dire in publicum, & nonnisi clam & occulte,
raroque se in populi conspectum dare: oculos
quoque ei velandos, ne terram aspiciat, i. e.
turbis & negotiis saecularibus se immisceat.

VII.

Ioannes in Pathmos insulam relegatus,
angelum vidit, qui Babylonem praeteruola-
ret, manuque aeternum Euangelium gestaret;
qui cum alta voce in clamasset: *Timete Domi-
num, & date illi honorem,* vrbs concussa ad ter-
ram concidit. rem miram, tamen verissimam!
innuit autem, veri praedcat. toris nomine eum
dignum esse, qui Angelicam viuendi ratio-
nem exprimat, Euangelium manu praeferat,
id est, cuius opera verbis quam proxime re-
spondeant, qui in vrribus non commoretur
aut tergiversetur, sed quodammodo volan-
do pertranseat. Felix autem ille & vere felix
qui egregiam hanc symphoniam edere po-
test, qui cor ad linguam, mores ad verbum, tepe-
rare nouit. Vnde bene, mea quidem senten-
tia Salomon: *Legem meam quasi pupillam ocu-
li tui liga, in digito tuo scribe illam.* legem au-
tem digitis tunc concionator inscribit, quan-
do quae dicit opere complet, vitamque verbis
adaptat. Vtrumque Ioannes quam perfectis-
sime expleuit: vita siquidem eius praedc. atio-
ni, & praedc. atio vitae, respondebat. In deser-
tis enim vivebat locis, ac nonnisi poeniten-
tiam docebat. Hoc autem concionum illius
thema: *Parate viam Domini.*

Apo. 14.

Pro. 7.

Cum Ioseph Patriarcha Aegypti Domi-
nus

Marc. 1.

Gen. 41.

nus constitueretur, & triumphum quodammodo ageret, præco eum præcedens clamabat, ut omnes genu coram eo flecterent, & vniuersi regni præpositum eum agnoscerent. Ad eundem etiam modum Ioannes hodie, Messia aduentum veluti præco ante eum præcedit, clamans & omnes excitās, ut vias illi patent, impedimenta remoueant, honorem debitum exhibeant, atque ut mundi redemptorem eum agnoscant. Ita namq; de eo vaticinatus erat Zacharias pater. *Et super Prophetam Altissimi vocaberis; præibis enim ante faciem Domini parare vias eius.* Viæ igitur Domini præparandæ sunt.

Luc. 1.
Luis. 5.

Quicumq; in lege veteri par turturum pro peccato offerret, aut duos pullos columbarum, vnum in holocaustum, alterum pro peccato immolabat, at qui pro expiatione peccati offerendus erat, iugulari prius, omnemque sanguinem profundere debebat. nolabat enim DEVS sacrificium hoc sanguine foedari. *Et asperget de sanguine eius parietem altaris, quidquid autem reliquum fuerit, faciet distillare ad fundamentum eius, quia pro peccato est.* Sanguis hic primo effundendus, ac deinde victima immolanda & cõburenda denotant, prius desideria carnis nostræ mortificanda, quæ Deo cor in holocaustum & sacrificium offeratur. Atque hoc est, iuxta Euangelii sensum, vias Domino præparare.

Allegoria.

Cur Hebræi in deserto non fuerint circumcisi.

Præceperat olim Deus, Hebræorum mascululos octauo die circumcidi; quadraginta tamen annorum spatio; quo in deserto Sinai hæseret, nemo legitur circumcissus, donec terram promissionis ingressi essent; sed quotquot Ægypto exierant, in deserto mortui sunt. Mytica autem rei huius ratio hæc est: quod Deus veram fore eorum circumcissionem non crederet, qui quotidie ad ollas Ægyptias adspirarent, ac præter Ægyptum nihil somniarent. Et profecto illi circumcissione, quæ in corde peragitur penitus indigni censendi sunt, qui Ægyptum semper in animo & cogitatione gerunt, vitulos aureos in deserto adorant, mundi que captiuitatem æquo animo ferunt, adeo ut liberiam eandem denuo experiri velint. Quamobrem omnia hæc velut impediens salubræ, detruncanda sunt, ut ita Domino via

paretur, & Ioanni fides habeatur, dicenti: *Parate viam Domini.* Id est, Animas vestras adornate, cõscientias præparate, virtutibus si quibus potestis, easdem insignite, domicilium animæ vestræ, quam poteritis optime instruite. & pretiosissima (suppellectili replete; si quid autem ad ornatum deerit, Deus, quæ illius benignitas, & liberalitas est, de suo conferet, & abunde supplebit. Admirationem scilicet regum mundi huius, qui quocunq; diuertant, etiam in palatio lectissimo ornatisimoq; supellectilem tam omnigenam & pretiosam secum trahunt, ac præsertim ea quæ ad regium splendorem facere videtur. Formosa quidem fuit Iudith à Deo condita, pretiosæ & splendide fuere vestes quas induerat, quo gratiam in oculis Holofernis inueniret, at tamen, quoniam natia illa pulchritudo, & decor ascitius non sufficiebat, DEVS singulari quadam ratione pulchritudinem eius auxit, adeo ut quæ prius cum nymphis, postea cum duabus forma contendere potuisset. Hinc discimus, Deum, quando animam illustrare & adornare, conscientiasque virtutibus insignire contendimus; perfectiones alias, & copiosam gratiam de suo vltro profundere nostrique ornatus & pulchritudinis esse studiosissimum.

Nam ut formæ substantiales, dum materiaz formam tribuunt, eandem quoque perficiunt: quæ quamprimum ut locum habere coeperint, mox subiecto esse, mouere, sentire, vitam, & actionem conferunt: Ita benignissimus Deus gratia sua animam nostram polit & informat: qui quamprimum ut eam subierit, quidquid ad ornatum eius deesse videtur, largissime suppeditat. Atque huc respexisse visus est Salomon, cum de Sapientia diceret: *Veniant omnia bona pariter cum illa.*

Virgines illæ, quæ coram rege Assuero comparere stas diebus debebant, præter ornamenta, monilia, cimelia, quæ secum deferebant; quidquid sibi ad ornatum deesse putabant, à rege ornatus & pulchritudinis studiosissimo accipiebant, quo elegãtiores & formosiores viderentur: ita quidquid nobis ad animarum perfectionem & ornamentum

Marc. 1.

Iud. 10.

Philosop.
axioma.

Sap. 7.

Esb. 2.

mentum putabimus deesse, è spiritualibus Dei regis nostri thesauris petere poterimus. qui nihil huc spectans denegabit. Cum vero coram maiestate eius nos sistere voluerimus, persuadeamus nobis quæso, Deum, præter pulchritudinem, virtutumque decus quod acquisimus, plura alia gratiarum ornamenta è thesauris suis, vt Eltheri reginæ eunuchi, suppeditaturum, charismatibusque variis nos adornaturum.

Crediderat quidem rex Iudæ Salomon, splendidissimam se Deo domum construxisse: at quoniam nihil esse, imo tantæ maiestatis intuitu sordere eadem videbatur; nebula illam & gloria Dominus repleuit, atque ita tandem dignum se palatium & habitaculum effecit. An non hic discimus, omni etiam ornamento adhibito, quo animas ad Deum recipiendum præparamus, nihil nos effecisse, imo omnia ipso indigna esse; ipsum vero, cum in eisdem descendere voluerit, noua quadam ratione illas adornare, gloriaque & maiestate complere? Tamen quantum possumus, eandem ornemus, ac pro viribus venustati ac splendori earum studeamus, & merito.

Si enim, dum Angelus, Dei personam representans, cælo descenderet; omnem populum, ipsos etiam sacerdotes, sanctificari & mundari voluerit Deus, quanta obsecro sanctitate & munditie opus est, vbi ipse Deus in animas nostras descendere voluerit? Hinc bene, Iudæos alloquens exclamat Isai. *Lauamini, mundi estote, auferite malum cogitationum vestrarum*, id est, paucis vt dicam, *Ferte viam Domini.*

Pridie quam Dominus, Hebræorum æconomus, coturnices & volucres in castra Israel, velut comæatum, plueret; clangere buccinas voluit, & per omnes castrorum angulos edici, *Sanctificamini cras, & comedetis carnes.* Cogitate obsecro vobiscum, si Deus ita Israelitas ad coturnices & cibum corporalem sumendum paratos voluit: an non præparationem ad esulum illud regium, diuinum, ac vere cœlestem, quod in Incarnatione filii Dei, eiusque aduentu adornatur, in quo animæ nostræ incredibili gaudio deliciis incomprehensibilibus, gloriaque inæstimabili

reficiantur, merito à nobis omnibus exigat.

Nemo pannosus aut sacco indutus atrium interius Allueri regis ingrediebatur, nisi certissimum capitis periculum adire veller: nullus enim nisi splendens & rutilans admittebatur. Si terreni regis maiestas & amplitudo hunc fastum & ornatum requisit, an non maiorem rex ille cœlestis promeretur? profecto indecorum & ineptum esse censeo, pannosum & laecerum coram maiestate illius apparere, laciniis inquam peccati deformem, & sordibus scelerum putrescentem: quamobrem omni ratione cauendum, ne, cum aduenerit, res nostræ pessimo sint loco, vitiisq; sordemus, aut laceri simus: ideo date operam, vt Domini vias præparetis.

Ipsa porro via Domini nihil aliud est quàm voluntas nostra, per hanc enim ad gratiam & iustificationem peruenitur, & sine hac ad nos Deus accedere non potest, aut suam erga nos misericordiam ostendere: ideo siquidem exigit, vt viam paremus per quam ad nos descendat. Omnia autem peccata viæ nostræ sunt, sola virtus via Domini: quæ à se muronimium quantum distant, *Non sunt*, inquit Isai. 58, *Propheta, via mea sicut via vestra, & cogitationes mea sicut cogitationes vestra.* Peccatorum quippe via ampla est & lata: semita autem Domini angustissima. Ipsa quoque vita nostra via ad gloriam æternam est, ideoque viatores & peregrini, interea dum hic viuimus, nuncupamus: hæc porro, dum nascimur, incipit: dum morimur & hinc abimus, desinit & expirat.

Ita scilicet philosophatur Apostolus Paulus, *Dum sumus in hoc corpore, peregrinamur à Domino.*

Ipse etiam Dominus vias habet & semitas. Vnde Psalmographus eandem sibi demonstrari postulas ait, *Vias tuas domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me.* Vias solum sibi demonstrari postulat, de se confidens facile se easdem sequi posse: ad semitas edoceri vult, & in iis à Domino dirigi: viarum autem nomine præcepta decalogi hic intelliguntur: per semitas autem consilia Evangelica: ad Deus haec decalogi mandata omnes omnino mortales debent vias & obligantur, ad consilia vero nulli nisi qui vltro semitas, iis se subdunt. Præceptum siquidem est & Domini

Esbb. 4.

Voluntas nostra via Domini est.

Isa. 58.

1. Cor. 5.

Psal. 24.

2. Par. 5.

Deus animam gloria aduentu suo replet.

Exod. 19.

*Isa. 1.
Marc. 1.
Num. 11.*

mini via, eleemosynam extrema necessitate opprellis elargiri: at consilium & non nisi trames & semita, diuenditis suis & pretio in pauperes distributo, monasticam profiteri. Hinc est, quod qui consilia sequi contendant, maiora certamina patiantur, maiorique discrimini expositi sint quam qui vias ingrediuntur communes & tritas. Solent enim à prædonib. mercatores dispoliari, non in via regia aut planitie: sed in angustis viarum, & inuis saltibus: Ita quotquot in mundi huius saltu, angustas consiliorum diuinorum semitas ingrediuntur, maius discrimen adeunt, quam qui regiam viam insistant, & publica præceptorum decalogi itinera calcant.

Gen. 49.

Emblematicè & allegorice insinuauit hoc patriarcha Iacob, cum filiis benedicens diceret: *Cotuber in via, & cerastes in semita, ut mordeat ungulas equi, & cadat ascensor eius retrorsum.* Emblemata hoc denotare voluit, diuinorum mandatorum vias non tantæ molis esse insistere: sed vt consiliorum semitas quis secure & illæse pertranseat, hoc opus hic labor est: Hoc saltem in primis tenendum, Domini viam omnibus parandam esse

Quatuor
sunt in
via diffi-
cultates
occurrere.

Quatuor solent, vt plurimum, in via aliqua difficultates occurrere: prima si aspera, salebrosa, & confregosa sit: quam difficultatem vt euitemus Ioannes ait, *Erunt aspera in vias planas.* Secunda, si anfractus & implicitos labyrinthos habeat: hanc vt tollamus, dicitur: *Erunt praua in directa.* Tertia, si valles habeat profundas, ob quas descendere oporteat: hæc vt auferantur, additur, *Omnis uallis implebitur.* Quarta & postrema, si scopulosus & difficilis in medio viarum mons occurrat, quem transcendere sit necesse: cuius impedimenti tollendi ratio est quam Euangelista subnectit: *Omnis mons & collis humiliabitur.* Porro per mōtes hos viarum facilitatē impediētes, superbia, ambitio, honores, dignitatesque mundi huius intelligi queunt: atq; in horum iugis & culminib. Deus non reperitur, quippe qui in iisdem sedem non figat, nec commoretur. Notauit hoc in Canticis sponsa, dum ait: *Ecce ipse venit saliens in montibus, transiliens colles.* Sed inculte superbix mons, quo ampliores & maiores na-

Luc. 3.

Montes
honorum
symbolum
sunt.

Cant. 2.

stus es à Deo gratias & charismata, eo te ipsum deiecere deberes profundius. Admonuit hoc ipsum Salomon. *Quanto maiores, Eccles. 3.* inquit, *humiliate in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam.* Per has autem loquendi rationes, omnes nos in moribus auferre vult sordes, vtræque maculas & imperfectiones penitus eluere.

Atq; hoc est, cuius hodie vos Auditores, Conclu-
admonitos velim. Præparate igitur vias Do-
mini, itinera mundate, conscientias vestras
purgate & complanate, animasq; vestras ad
magnum illum dominum recipiendum dis-
ponite. Annuntio vobis eum in foribus esse,
aduentum illius iam instare, imo adesse iam
iam in limine: vias igitur peristromatis cō-
uestite, palatium ei dignum instruite, cōfes-
siones accurate scopis, sordes omnes & con-
geriem scelerum euerite, pœnitentæ vndā
omnia abluite, nullumque vel minimum
peccatum, aut labeulam in eo relinquire,
superbiæ & magna promittentis sibi cenodoxias montes complanate: auaritiæ & libidinis valles, ne dicam abyffos, complete: negotiorum secularium labyrinthos & anfractus rescindite: dumera denique & vepreta, & præuorum desideriorum senticeta succidite. Atque hæc optima, eaque præstantissima, viæ Domino parandæ ratio.

In hoc obsecro, sanctissime animarum
nostrarum Zelator, æternæ & omnipotens
Deus gratia nobis tua succurre; & quando-
quidem nos adire, & corda nostra in habitaculum tibi seligere voluisti, benedictionum
tuarum aulæis eadem adornare digneris.
Hic enim, si nos ipsos intuemur, vires nostræ deficiunt, hic fatiscimus, hic nostra
paupertas in tanto scilicet Principe recipiendo & iuxta merita illius palatium instruendo, apparet, nam quidquid huc conferri
vndiq; conquisitum potest, tibiq; offerri nihil est, angustum est, exiguum, finitum & circumscriptum, præsertim tu infinitus cum
sis & immensus, quique mundi ambitu comprehendi nequeas: Tuum igitur est, clementissime Deus, miscellas & nudas animas nostras, vt digne Creatorem suum recipiant, præparare, gratiam elargiri, peccatis earum ignoscere, ad viam virtutis illas deducere,
& ad-

& aduersus vitiorum insulcus & imperus armare: simulque certissimam æternæ beatitudinis obtinendæ spem impertiti: quam concedere nobis omnibus dignetur, venturus propediem in mundum vnigenitus DEI filius. Amen.

DOMINICA INFRA OCTAVAM NATIVITATIS DOMINI.

Partes.

1. *Qua utilitas meditationis.*
2. *De admiratione Mariae & Ioseph.*
3. *De ruina & signo.*
4. *De Anna in templo assiduitate.*

Erant Ioseph, & Maria mater Iesu, mirantes super his qua dicebantur de illo. Luc. 2.

FIGVRA.

Exod. 15.

SACROS MOYDIS LIBROS VOLUTANTI, SACRAMQUE TEMPLI SUPELLECTILEM INTUENTI, OCCURRUNT IN TABERNACULA FOEDERIS DUO CHERUBIM, QUI EXTENSAS ALAS HABENTES AUERSIS PROPITIATORIUM VULTIBUS CONTEMPLANTUR, QUOD SINGULARIS ADMIRATIONIS SIGNUM EST. IPSUM quoque IN EUANGELIO HODIERNO LEGERE VIDEOR: IN QUO DUO NOVI CHERUBIM, MARIA SCILICET DEIPARA, & IOSEPH, SANCTARUM MEDITATIONUM ALAS EXTENDENTES, NOUUM ILLUD PROPITIATORIUM, IESUM CHRISTUM IN TEMPO INTUENTUR & OBSTUPESCUNT. NIHIL HIC PRÆTER ADMIRATIONES, PROPHECIAS & VATICINIA OCCURRIT; QUÆ UT DIGNE EXPRESSIMUS PARACLITI SPIRITUS AUXILIUM IMPLORANDUM, & IN IPSUM GLORIOSISSIMÆ DEIPARÆ PRECES & INTERCESSIO ADHIBENDA HINC SALUTABIMUS EAM VERBIS QUIBUS OLIM PARANYMPHUS GABRIEL EAM ALLOCUTUS EST, *Aue Maria.*

I. Lib. 4.

ORATORUM PRINCEPS TULLIUS CUM IN QUÆSTIONIBUS ACADEMICIS DE ACTIONE & OPERATIONE INTELLECTUS AGERET, PRUDENTER & DOCTE ADMODUM SCRIPSIT: *Est animorum ingeniorumque nostrorum naturale quasi quoddam pabulum, consideratio contemplatioque natura, doctaque homini & erudito cogitatio est vivere.* QUOD ILLE DE RERUM NATURALIUM INRUITU CONTEMPLATIONEQUE, EQUIDEM HODIE DE SPIRITUA-

lium & diuinarum meditatione dicere audebo: solam nimirum rerum celestium, omniumque operum quæ Deus operatus est & indices operatur contemplationem, animorum nostrorum pabulum & delicias esse, hominiquè Christiano solam hanc considerationem, vitæ & spiritus loco existere. Atque hoc modo viuere solebat Psalmographus cum diceret: *Et Meditabor in omnibus operibus tuis: Psal. 76.* id est, quidquid agam aut cogitabo, opera semper tua meditabor, & omne exercitium meum erit, admirabilia tua contemplari.

IEREMIAS CUM HOMINIS IUSTI PERFECTIONES DESCRIBERET, ait: *Sedebis solitarius, & tacebit, Thron. 3. quia leuauit se super se.* Omne studium scilicet hominis pii & collecti erit, solitudinem & quietem sectari, tacere, linguæ frena compescere, quo animam sanctis exercitiis distineat & pascat: idque quia sancta quadam meditatione se super se eleuabit. Tria hic essentialia contemplationis membra notanda sunt: solitudo in primis, silentium, & spiritus quædam elatio, id est, vitæ perfectio & virtutum studium.

Tres partes meditationis essentialia.

PRODIGIOSA ILLA ANIMALIA, QUÆ TOT MYSTERIORUM MATRES SUNT, *ibant & reuertebantur Exech. 1. instar fulguris coruscantis:* id est, magna celeritate. Docemur hoc emblemate, magna diligentia & festinatione, ab externo operum sanctorum exercitio, ad contemplationis studium, ab actione ad meditationem, à turbis ad quietem, à strepitu ad solitudinem, à præliis ad umbram & gymnasium redeundum esse: atque in hoc animarum sanctorum perfectionem consistere.

HIC SPONSA ILLA IN CANTICIS, SPONSI & DILECTI PERFECIONES ENUMERANS, *Cant. 7. Sponsa dilaborum & dentium decorem potissimum lectum à celebrat, Gustur iugum sicut vinum optimum dignum dilecto meo ad potandum, labiisque ac dentibus illius ad ruminandum.* Per dentes diuinarum hos & labia ad ruminandum apta, sancta laudat. exercitiū meditationis intelligere vult sponsa, simulque innuere, eos qui os ad ruminandum habent, id est res diuinas contemplandas, omni laude dignissimos esse, diuinaque maiestati gratissimos.

ET QUONIAM RUMINATIONIS MENTIO INCIDIT, reperio in Leuitico, omnia animalia, quibusdam